

Broj: 03-45.1-34-599-2/20
Istočno Sarajevo, 18.5.2020. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 62 sjednici BAS/TC 3, održanoj 14.05.2020. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN BAS/TC 3 *Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta*

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 3, *Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta* (u daljnjem tekstu: BAS/TC 3 obuhvata standardizaciju u oblasti pripremanja standarda u području terminologije, sistema upravljanja kvalitetom, upravljanja rizikom, upravljanja projektima i ocjenjivanja usaglašenosti u području ispitivanja, kalibracije, kontrolisanja (inspekcije) i certifikacije proizvoda, procesa, usluga, certifikacije osoba, kao i certifikacije sistema upravljanja. Priprema smjernica u području primjene sistema upravljanja kvalitetom, upravljanja rizikom, zahtjeva za usluge konsaltinga i dr.

BAS/TC 3 prati rad sljedećih korespondentnih komiteta:

- CEN/CLC/JTC 1, *Kriterijumi za tijela za ocjenjivanje usaglašenosti;*
- CEN/SS F20, *Osiguranje kvaliteta;*
- CEN/TC 381, *Upravljanje konsultantskim uslugama;*
- ISO/TC 176, *Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvaliteta;*
- ISO/TC 232, *Usluge obrazovanja i učenja;*
- ISO/TC 251, *Upravljanje imovinom;*
- ISO/TC 258, *Upravljanje projektom, programom i portfolijom;*
- ISO/TC 260, *Upravljanje ljudskim resursima;*
- ISO/TC 262, *Upravljanje rizikom;*
- ISO/TC 279, *Upravljanje inovacijama;*
- ISO/TC 283, *Upravljanje zdravljem i bezbjednošću na radu;*
- ISO/CASCO, *Komitet za ocjenjivanje usaglašenosti;*

U okviru područja rada BAS/TC 3 ima formirana radna grupa koja radi na pripremi prednacrti i nacrti standarda i drugih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije u području ocjenjivanja usklađenosti, te primjedbe i prijedloge upućene tokom javne rasprave i predlaže tehničkom komitetu odgovarajuća rješenja u vezi sa utvrđivanjem nacrti i prijedloga, odnosno primjenom bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata u svom području rada. Radna grupa prati rad međunarodnog tehničkog komiteta CASCO - *Ocjenjivanje usklađenosti* i evropskog tehničkog komiteta CEN/CLC/TC 1 - *Kriteriji za tijela za ocjenjivanje usklađenosti*, te drugih međunarodnih i evropskih organizacija koje se bave problemima u području ocjenjivanja usklađenosti i uključuje se u javnu raspravu o dokumentima koje pripremaju navedena tijela.

BAS/TC 3 je formiran Rješenjem direktora Zavoda za standardizaciju, mjeriteljstvo i patente o formiranju Tehničkog komiteta br. 02/96-2858 od 01.10.1996. godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 3 br. 03-45.1-34-637-1/18 od 26.04.2018. godine donešeno od strane direktora Instituta za standardizaciju BiH.

U okviru rada tehničkog komiteta BAS/TC 3 rade i funkcionišu dvije radne grupe:

- Radna grupa BAS/TC 3/WG1, *Ocjenjivanje usklađenosti*, koja radi na pripremanju prednacrti standarda i drugih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije u području ocjenjivanja usaglašenosti;
- Radna grupa BAS/TC 3/WG2, *Sistemi upravljanja*, koja radi na pripremanju prednacrti standarda i drugih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije u području sistema upravljanja, upravljanja rizicima i upravljanja ljudskim resursima.

Tehnički komitet BAS/TC 3 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
- usklađivanja planova rada WG-a;
- pripremanja i utvrđivanja nacrti i prijedloga BAS standarda;
- razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
- pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
- saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.
- učešća u razvoju međunarodnih standarda kao punopravni člana (P memeber).

Takođe, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 3 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 3 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Opšte

Standardi serije EN ISO/IEC 17000 predstavljaju osnovne standarde za uspostavljanje ocjenjivanja usaglašenosti. Standardi serije EN ISO/IEC 17000 su ključni za uspostavljanje infrastrukture kvaliteta i ocjenjivanja usaglašenosti u Bosni i Hercegovini, u skladu sa pravilima koja se primenjuju na međunarodnom i evropskom nivou. Bosna i Hercegovina je zemlja u razvoju i infrastruktura kvaliteta nije u potpunosti uspostavljena što se odrazilo da danas imamo mali broj zainteresovanih strana koje koriste ovu seriju standarda. Zainteresovane strane za standarde serije EN ISO/IEC 17000 jesu Akreditaciono tijelo Bosne i Hercegovine (BATA), tijela za ocjenjivanje usaglašenosti (sertifikaciona tijela za sisteme upravljanja, proizvode i osobe, laboratorije i inspekcijaska tijela, kao i korisnici usluga navedenih organizacija). Ovi standardi doprinose sljedećim ciljevima održivog razvoje:

Standardi serije EN ISO 9000 predstavljaju opšte standarde za sistem upravljanja kvalitetom, koji su primjenjivi u svim organizacijama bez obzira na njihovu veličinu i djelatnost kojom se bave. Uslijed relativno sporog razvoja privrede, stalnih kriza, neusklađenosti zakonodavstva BiH sa zakonodavstvom EU u Bosni i Hercegovini porast broja korisnika nije na nivou koji se očekivao. Struktura korisnika se značajno izmijenila u korist malih i srednjih preduzeća, kojih je na tržištu sve više. Zainteresovane strane za standarde serije EN ISO 9000 su: industrija, organi državne uprave, javne ustanove, investitori, kupci, korisnici, uslužne organizacije i dr. Ovi standardi doprinose sljedećim ciljevima održivog razvoje:

Nova oblast standardizacije u ISO-u, standardi koji se bave upravljanjem zdravljem i bezbjednošću na radu. Jedan od značajnih standarda je ISO 45001, koji definiše zahtjeve koje organizacije treba da ispune da bi bile sertifikovane za sistem upravljanja zdravljem i bezbjednošću na radu. Kako je radi o relativno novom standardu imamo mali broj sertifikovanih organizacija prema zahtjevima ovog standarda. Očekuje se da će se pitanjima bezbjednosti i zdravlja na radu posvećivati sve veća pažnja, u skladu sa povećanjem privrednih aktivnosti i napredovanjem pregovora za ulazak Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju. Ovi standardi doprinose sljedećim ciljevima održivog razvoje:

Standardi serije ISO 55000 predstavljaju opšte standarde za sistem upravljanja imovinom, koji se može primjenjivati na sve vrste imovine u organizacijama svih vrsta i veličina. Ovi standardi doprinose sljedećim ciljevima održivog razvoje:

Primjena standarda ISO 31000 daje smjernice za upravljanje rizikom sa kojim se suočavaju organizacije. Ovim standardom se daje zajednički pristup za upravljanje svakom vrstom rizika i nije specifičan samo za neku industriju ili sektor. Standard ISO 31000 se može koristiti tokom životnog ciklusa organizacije i može da se primjeni na svaku aktivnost, uključujući i donošenje odluka na svim nivoima. Ovaj standard doprinosi sljedećim ciljevima održivog razvoje:

Na tržištu Bosne u Hercegovine postoji određen broj konsultantskih organizacija i konsultanata, koji samostalno djeluju i pružaju raznovrsne usluge organizacijama koje implementiraju zahtjeve standarda sistema upravljanja. Od izuzetne važnosti je da svi korisnici konsultantskih usluga, kao i sami konsultanti budu upoznati sa postojanjem standarda koji se bave konsaltingom u oblasti sistema upravljanja. Standardi za ovu oblast omogućavaju da se postave jasni kriterijumi za izbor i korišćenje konsultantskih usluga u oblasti sistema upravljanja, a to su sljedeći standardi:

- BAS ISO 10019, *Smjernice za izbor konsultanata za sistem upravljanja kvalitetom i korišćenje njihovih usluga;*
- BAS EN ISO 20700, *Smjernice za upravljanje konsultantskim uslugama;*

2.2 Pregled zakonskog okvira

Rad ovog tehničkog komiteta je veoma značajan za primjenu i usaglašavanje tehničkog zakonodavstva u Bosni i Hercegovini sa zakonodavstvom EU. BAS standardi iz područja rada ovog tehničkog komiteta se koriste prilikom primjene sljedećeg tehničkog zakonodavstva:

- [Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usklađenosti \("Službeni glasnik BiH", broj 45/04\);](#)
- [Zakon o akreditiranju BiH \("Službeni glasnik BiH", broj 19/01\);](#)
- [Zakon o mjeriteljstvu BiH \("Službeni glasnik BiH" Broj 19/01"\);](#)
- [Naredba o sigurnosti liftova;](#)
- [Naredba o neautomatskim vagama;](#)
- [Naredba o opremi pod pritiskom \("Sl. Glasnik BiH", br. 52/11\);](#)
- [Naredba o ličnoj zaštitnoj opremi \("Sl. glasnik BiH", br. 75/10\);](#)
- [Naredbe o elektromagnetnoj kompatibilnosti \("Sl.glasnik BiH", br. 41/10\);](#)
- [Naredba o sigurnosti mašina \("Sl.glasnik BiH", broj 04/10\)](#)
- i dr.

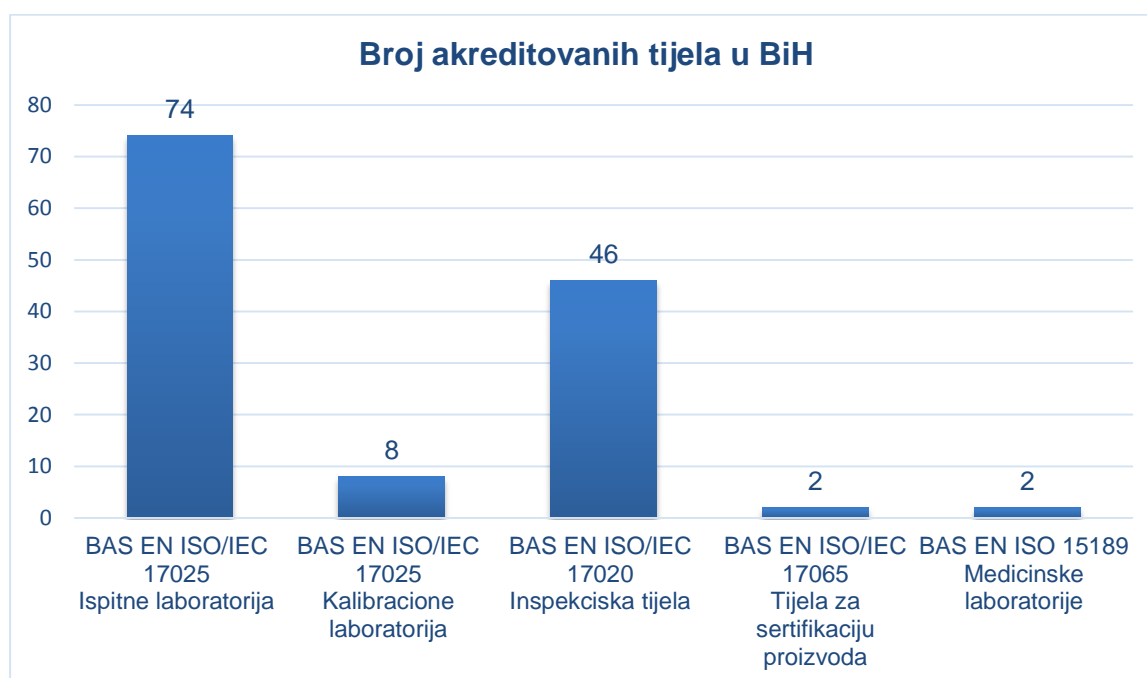
2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

2.2.1 Ocjenjivanje usaglašenosti

Poslovna okruženja imaju veliki uticaj na usmjerenje i dinamiku razvoja standarda iz oblasti ocjenjivanja usaglašenosti. Korisnici, potrošači i organi javne uprave imaju svoja očekivanja u pogledu karakteristika predmeta ocjenjivanja usaglašenosti, tj. kvaliteta, bezbjednosti, performansi u vezi sa životnom sredinom i pouzdanosti, kao i u pogledu zahtjeva koje treba da ispune tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Ocjenjivanje usaglašenosti znači deklarisanje, ispitivanje, kontrolisanje, sertifikaciju ili njihovu kombinaciju, radi potvrđivanja da proizvodi, usluge, sistem, proces ili osobe ispunjavaju specificirane zahtjeve u standardima, propisima ili drugim specifikacijama. Ocjenjivanje usaglašenosti može biti od prve, druge i/ili treće strane.

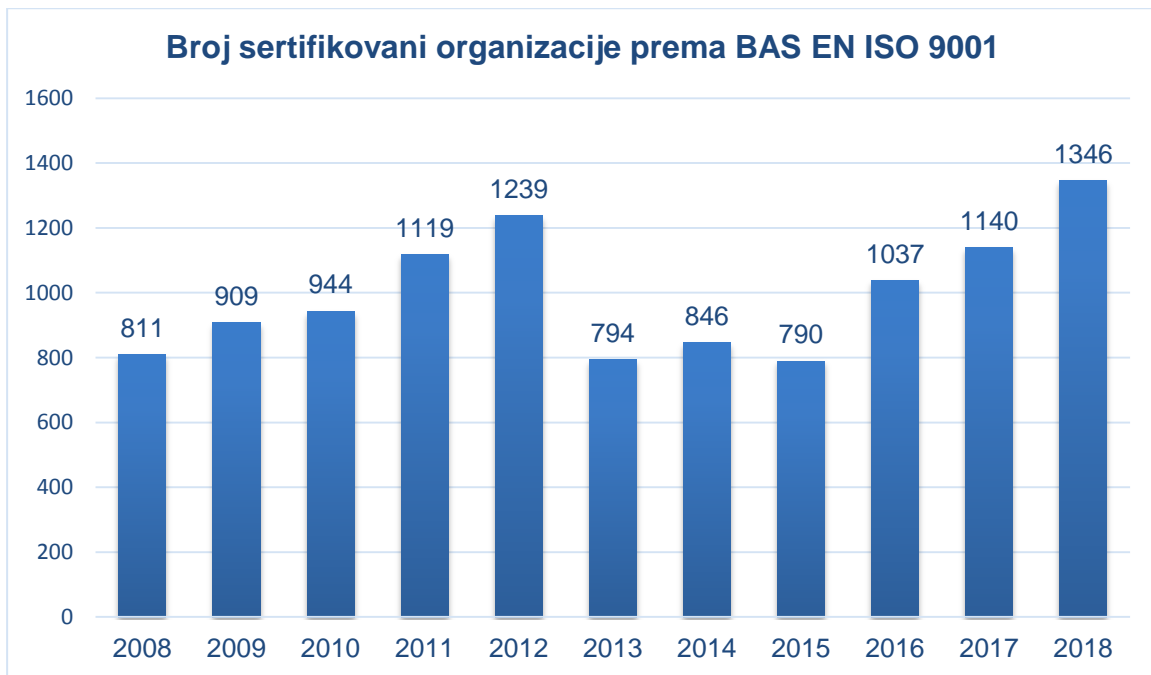
Dinamiku usvajanja standarda propisuje međunarodni komitet ISO/CASCO, a nacionalni tehnički komitet BAS/TC 3, učestvuje u razvoju standarda i preuzima u nacionalni sistem bosanskohercegovačke standardizacije, najčešće metodom prevoda na jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini.

Broj akreditovanih tijela (podaci sa zvaničnog web sajta Instituta za akreditovanje BiH na dan 28.04.2020. godine). Izvor Institut za akreditovanje Bosne i Hercegovine.

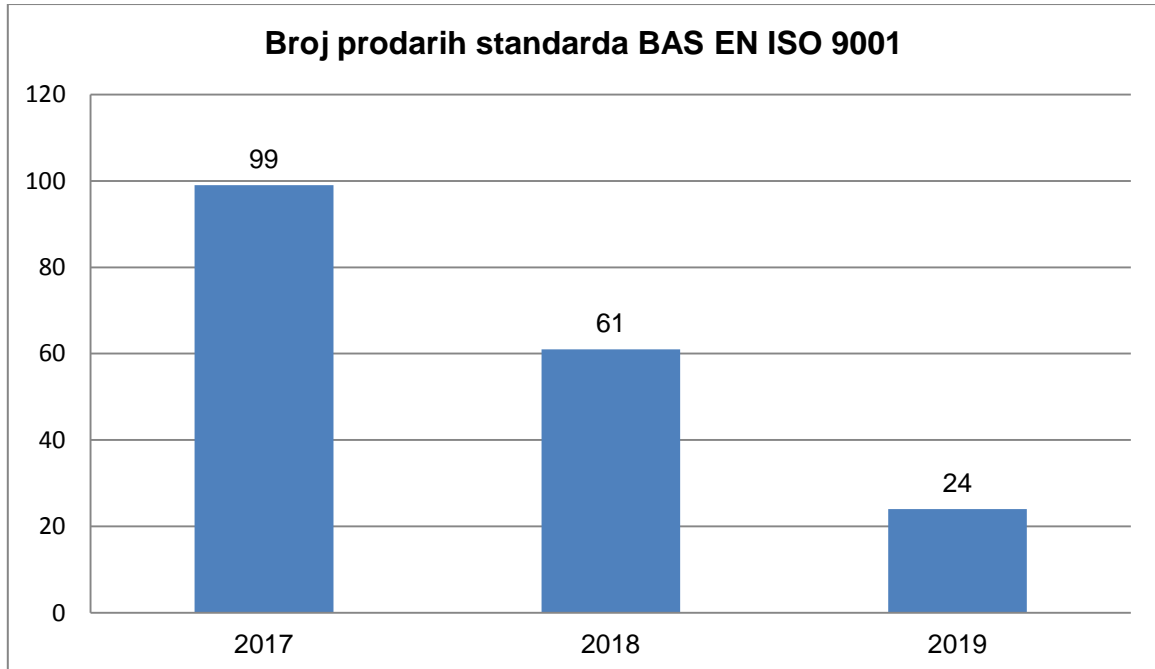

2.2.2 Sistemi upravljanja

Broj sertifikovanih organizacija prema zahtjevima standarda BAS EN ISO 9001 u Bosni i Hercegovini. Izvor: Međunarodna organizacija za standardizaciju ISO.

Najprodavaniji standard u Bosni i Hercegovini je standard BAS EN ISO 9001 koji se može primijeniti u svim organizacijama, ali broj prodatih primjeraka standarda BAS EN ISO 9001 je daleko manji od broja certificiranih organizacije, što ukazuje da određeni broj organizacija ne posjeduje zvanični primjerak standarda BAS EN ISO 9001 i da se u velikom mjeri ne poštuje zaštita autorskih prava.

U Bosni i Hercegovini je u 2018 godini sertifikovano ukupno 6 organizacije prema zahtjevima standarda BAS EN ISO 45001. Izvor: Međunarodna organizacija za standardizaciju ISO.

U Bosni i Hercegovini trenutno ne postoje zvanični podaci o broju akreditovanih sertifikacionih tijela prema zahtjevu standarda BAS EN ISO/IEC 17021-1, za sertifikaciju sistema upravljanje, također ne postoje zvanični podaci o broju organizacija koje pružaju konsultantske usluge na

teritoriji Bosne i Hercegovine. Značajno je napomenuti da u BiH nema akreditovane organizacije od strane Instituta za akreditaciju BiH-BATA, za sisteme upravljanja prema standardu BAS EN ISO/IEC 17021-1.

2.3 Zahtjevi tržišta

BAS standardi su važan izvor tehnološkog znanja jer definišu zahtjeve za proizvode, materijala, postupke ispitivanja i ocjenjivanje, usluge i dr. Jedan od glavnih kriterijuma za ekonomski uspjeh je prenošenje inovacija na proizvode i usluge namijenjene tržištu.

Tehnički komitet BAS/TC 3 dosljedno prati razvoj međunarodnih i evropskih standarda, potrebe tržišta Bosne i Hercegovine i obezbjeđuje zainteresovanim stranama BAS standarde preuzete najčešće metodom prevoda u cilju lakše i dosljednije primjene BAS standarda.

Standardi iz oblasti ocjenjivanja usaglašenosti su veoma značajni za proizvođače, pružaoce usluga, zakonodavna i regulatorna tijela, potrošače i doprinose održivom razvoju.

2.4 Aspekti zaštite životne sredine

Standardi iz oblasti ocjenjivanje usaglašenosti osiguravaju da proizvodi, usluge, materijali, procesi o sistemi budu u skladu sa najnovijim dostignućima nauke i tehnike. Primjena međunarodnih i evropskih standarda je ključna za efikasno funkcionisanje ekonomije, međunarodne trgovine, održivog razvoja i zaštite životne sredine. Standardi iz oblasti ocjenjivanja usaglašenosti su ključni u procesu akreditacije tijela za sertifikaciju sistema zaštite životne sredine.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 3

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 3 jesu sljedeće:

- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se obezbjeđuje efikasan način za provjeru ispunjenosti uslova utvrđenih zakonima i/ili propisima donijetih na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
- pružanje podrške nadležnim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usaglašavanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usaglašenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima, kroz pozivanje na standarde u propisu.
- zaštita potrošača;
- uklanjanje prepreka u trgovini;
- predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda.

4. Zainteresovane strane

Sve zainteresovane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uslovima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresovane strane mogu da predlože donošenje i usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresovanih strana i omogućiti aktivno učešće kroz razne vidove komunikacije.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

- Kontinuirano praćenje, učestvovanje u razvoju i usvajanje standarda iz oblasti sistema upravljanja kvalitetom, upravljanja rizikom, upravljanja projektima i ocjenjivanja usklađenosti u području ispitivanja, kalibracije, kontrolisanja (inspekcije) i certifikacije proizvoda, procesa, usluga, certifikacije osoba, kao i certifikacije sistema upravljanja, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;
- Preispitivanje svih BAS standarda, svakih pet godina od njihovog objavljivanja, i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
- Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
- Primjena osnovnih principa standardizacije;
- Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
- Odgovor na zahtjeve zainteresovanih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 3 zasniva se na definisanju prioriteta rada, a to su:

- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
- Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
- Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
- Povećanje broja zainteresovanih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 3;
- Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 3, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresovane strane koje koriste ove standarde;
- Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;
- Informisanje članova BAS/TC 3 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.
- Uvođenje novih vidova komunikacije.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;
- Nezainteresovanost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i prijedloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;

- Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
- Nedostatak finansijskih sredstava za uvođenje novih vidova komunikacije (tehnička opremljenost, on line sjednice, sastanci radnih grupa,...)
- Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresovanih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC 3;
- Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 3 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 3 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
- Nepostojanje prevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 3 i Instituta.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 3 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- obezbjeđivanje usaglašenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
- učestvovanje u praćenju, izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
- druge aktivnosti koje predloži Savjet za standardizaciju BiH;
- druge aktivnosti na prijedlog zainteresovanih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 3,
2. a/a.

DIREKTOR

Aleksandar Cincar

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a